

Cauza C-500/22**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

22 iulie 2022

Instanța de trimitere:

Tribunal Supremo (Spania)

Data deciziei de trimitere:

19 iulie 2022

Apelanți:

Novo Banco, S. A. – Sucursala din Spania

Banco de Portugal

Fundo de Resolução

Intimată:

Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz, S. L.

Obiectul procedurii principale

Obligațiune nesubordonată emisă de sucursala spaniolă a unei instituții de credit portugheze – Achiziționare de către o societate spaniolă pe piața secundară – Subrogare convențională și revocarea subrogației *ex ministerio lege* – Obligarea sucursalei spaniole a instituției subrogate la plata către cumpărătoare a randamentului periodic și la rambursarea valorii nominale a obligațiunii – Apel și recurs

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Decizii succesive privind măsurile de reorganizare adoptate de statul membru de origine al unei instituții de credit – Directiva 2001/24/CE – Crearea unei „bănci-punte” – Măsuri care nu au fost publicate în conformitate cu cerințele prevăzute de Directiva 2001/24 – Recunoașterea eficacității deciziilor de către statul membru gazdă – Interpretarea Directivei 2001/24 – Compatibilitatea cu

dreptul fundamental la o cale de atac efectivă, cu principiul general al securității juridice, cu principiul general al interzicerii discriminării pe motive de naționalitate și cu dreptul fundamental de proprietate

Întrebările preliminare

1) Este compatibilă cu dreptul fundamental la o cale de atac efectivă consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), cu principiul general al securității juridice, cu principiul egalității și cu principiul interzicerii discriminării pe motive de naționalitate prevăzut la articolul 21 alineatul (2) din cartă o interpretare a articolului 3 alineatul (2) din Directiva 2001/24 care presupune recunoașterea, într-un stat membru gazdă, a efectelor unei decizii a autorității administrative competente din statul membru de origine care nu a fost publicată în condițiile prevăzute la articolul 6 alineatele (1)-(4) din Directiva 2001/24?

2) Este compatibilă cu dreptul fundamental de proprietate consacrat la articolul 17 din cartă și cu principiul general al securității juridice o interpretare a articolului 3 alineatul (2) din Directiva 2001/24 care presupune recunoașterea, într-un stat membru gazdă, a efectelor unei decizii a autorității administrative competente din statul membru de origine, prin care obligațiile și răspunderile care rezultă din obligațiunea nesubordonată achiziționată de un terț au fost transferate din nou către banca neviabilă supusă măsurilor de reorganizare, în cazul în care respectivele obligații și răspunderi se aflau în patrimoniul „băncii-punte”?

Jurisprudența și dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Jurisprudența

Hotărârea din 21 mai 2019, Comisia/Ungaria (Uzufruct asupra terenurilor agricole), C-235/17, EU:C:2019:432

Concluziile din 19 noiembrie 2020 prezentate în cauza Banco de Portugal și alții, C-504/19, EU:C:2020:943

Hotărârea din 29 aprilie 2021, Banco de Portugal și alții, C-504/19, EU:C:2021:335

Hotărârea din 5 mai 2022, BPC Lux 2 și alții, C-83/20, EU:C:2022:346

Dispoziții

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene: articolul 122

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene: articolele 17, 21, 38, 47, 51 și 52

Directiva 2001/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 aprilie 2001 privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit: considerentele (11) și (12); articolele 1, 2, 3, 4, 6, 13 și 14

Regulamentul (UE) nr. 407/2010 al Consiliului din 11 mai 2010 de instituire a unui mecanism european de stabilizare financiară

Directiva 2014/59/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și de modificare a Directivei 82/891/CEE a Consiliului și a Directivelor 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE, 2011/35/UE, 2012/30/UE și 2013/36/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 648/2012 ale Parlamentului European și ale Consiliului

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) invocată

Hotărârea din 19 martie 1997, *Hornsby împotriva Greciei*, CE:ECHR:1997:0319JUD001835791

Hotărârea din 26 februarie 2002, *Del Sol împotriva Franței*, CE:ECHR:2002:0226JUD004680099

Dispozițiile de drept național invocate

Dreptul național al statului gazdă (Spania)

Ley 6/2005, de 22 de abril, sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito [Legea nr. 6/2005 din 22 aprilie 2005 privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit]: articolul 19. Această reglementare reprezintă transpunerea în dreptul spaniol a Directivei 2001/24

Dreptul național al statului de origine (Portugalia)

Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras [Regimul general al instituțiilor de credit și al societăților financiare]. Această reglementare reprezintă transpunerea în dreptul spaniol a Directivei 2001/24

Diferite decizii adoptate de Banco de Portugal (Banca Centrală a Portugaliei) privind „măsurile de rezoluție” ale instituției portugheze Banco Espírito Santo, S.A.: în special cele din 3 august 2014, din 11 august 2014, din 13 mai 2015 și din 29 decembrie 2015

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Instituția portugheză Banco Espírito Santo, S.A. (denumită în continuare „BES”) avea o prezență comercială semnificativă în Spania prin intermediul sucursalei sale (denumită în continuare „BES España”).

- 2 Începând din luna august 2014, ca urmare a crizei BES, Banco de Portugal a adoptat o serie de decizii privind reorganizarea instituției, care includeau „măsuri de rezoluție”.
- 3 Prin prima dintre aceste decizii s-a dispus înființarea unei „bănci-punte”, denumită Novo Banco, S.A. (denumită în continuare „NB”), căreia i s-a transferat parțial activitatea BES.
- 4 Printre elementele transferate prin decizia respectivă figurau anumite titluri de creanță nesubordonată emise de BES, denumite „Obligaciones Sénior NB 6,875 % cu scadența în iulie 2016”.
- 5 Cu toate acestea, în aceeași decizie se preciza că Banco de Portugal putea, „în orice moment, să transfere din nou” între BES și NB „activele, pasivele, elementele patrimoniale și activele administrate”, cu condiția să respecte legislația portugheză.
- 6 În conformitate cu Legea nr. 6/2005, Banco de España (banca centrală) a publicat în cursul aceluiași an (2014) în *Boletín Oficial del Estado* [Buletinul Oficial al Statului (BOE)] un anunț foarte scurt, în care se făcea referire la comunicarea primită de la Banco de Portugal cu privire la măsurile de reorganizare, precizând că exista un transfer „parțial” al activității către NB, care va continua „fără întrerupere activitatea obișnuită” a BES și că, în consecință, BES España devenea sucursală a NB.
- 7 La finalul anului 2014, întreprinderea Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz, S.L. (denumită în continuare „POSB”) a achiziționat pe piața secundară o obligațiune denumită „Obligaciones Sénior NB 6,875 % cu scadența în iulie 2016”.
- 8 Obligațiunea fusese inițial emisă de BES España, însă, la momentul achiziției respective, aceasta era responsabilitatea Novo Banco, S.A., sucursala din Spania (denumită în continuare „NB España”), în temeiul unor decizii ale Banco de Portugal.
- 9 Cu ocazia primei anuități a obligațiunii, NB España a plătit către POSB randamentul corespunzător.
- 10 La finalul anului 2015, Banco de Portugal a clarificat situația reorganizării prin alte decizii. Aceste decizii includeau, în special, „retransmiterea” efectivă de la NB către BES a titlurilor de creanță nesubordonate.
- 11 Nici deciziile din 2014 și nici cele din 2015 nu au fost publicate în Spania, astfel cum prevede articolul 6 din Directiva 2001/24, și anume publicarea unui extras din decizii în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (JOUE) și în două ziare de circulație națională din fiecare stat membru gazdă, în limba sau în limbile oficiale ale acestuia, cu indicarea precisă a obiectului și a temeiului juridic al deciziilor

adoptate, a termenelor de exercitare a căilor de atac, a datei expirării acestor termene și a datelor de contact ale autorităților competente să judece calea de atac.

- 12 În anul 2016, în Portugalia a fost inițiată procedura de lichidare a BES. Nu există dovezi în sensul că în Spania s-au efectuat publicările prevăzute la articolul 13 din Directiva 2001/24 sau că a avut loc informarea individuală a creditorilor prevăzută la articolul 14 din aceeași directivă.
- 13 La scadența obligațiunii, NB España nu a plătit către POSB randamentul corespunzător și nu i-a restituit valoarea nominală a obligațiunii.
- 14 NB Spania a răspuns la cererea extrajudiciară formulată de POSB în sensul că deciziile din 2015 ale Banco de Portugal au „transferat din nou” către BES pasivul aferent obligațiunii respective.
- 15 În anul 2017, POSB a introdus o cale de atac împotriva NB España, solicitând plata randamentului corespunzător ultimei anuități a obligațiunii și restituirea valorii nominale.
- 16 NB España a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive: aceasta a susținut că pasivul aferent obligațiunii a fost „transferat din nou” către BES.
- 17 Juzgado de Primera Instancia [Tribunalul de Primă Instanță] și, în apel, Audiencia Provincial [Curtea Provincială] au respins excepția și au admis acțiunea POSB.
- 18 În conformitate cu Legea nr. 6/2005, Banco de España a publicat în cursul anului 2019 în BOE un alt anunț, care făcea referire la o nouă comunicare din partea Banco de Portugal cu privire la măsurile de reorganizare conținute în deciziile din 2014 și 2015.
- 19 Nici acest anunț nu era conform cu cerințele prevăzute de Directiva 2001/24: conținea într-adevăr o transcriere pe larg a măsurilor, însă nu includea informații privind termenele pentru introducerea unei acțiuni (datele) și nici datele de contact ale autorităților competente să judece calea de atac sau procedura de lichidare a BES.
- 20 NB España a declarat recurs împotriva hotărârii Audiencia Provincial [Curtea Provincială] în fața Tribunal Supremo [Curtea Supremă] (care este instanța de trimitere). Acesta a fost de acord cu intervenția Banco de Portugal și a instituției publice Fundo de Resolução [Fondul de Rezoluție] în susținerea poziției NB España, în calitate de părți interesate. Fondul de rezoluție, la rândul său, se află în subordinea Banco de Portugal și deține 25 % din capitalul NB.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 21 La fel ca în alte cauze pendinte în fața instanțelor spaniole cu privire la BES España, NB España invocă lipsa calității sale procesuale pasive (deși continuă activitatea bancară a instituției anterioare în aceleași birouri, bazându-se pe aceiași

angajați). În prezenta cauză, aceasta susține că răspunderea care face obiectul acțiunii i-a fost transferată prin primele decizii adoptate de Banco de Portugal, dar a fost „transferată din nou” către BES în anul 2015. De asemenea, aceasta susține că Directiva 2001/24 obligă instanțele spaniole să recunoască eficacitatea tuturor măsurilor respective.

- 22 POSB, NB España, Banco de Portugal și Fondul de rezoluție nu s-au opus formulării unei cereri de decizie preliminară. Toate părțile au prezentat observații pentru a contribui la formularea corectă a cererii.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 23 Cu caracter general, instanța de trimitere arată că cererea de decizie preliminară are ca obiect conformitatea interpretării Directivei 2001/24 cu anumite drepturi fundamentale și principii generale ale dreptului Uniunii. Aceasta subliniază că scopul respectiv intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, invocând în acest sens Hotărârea pronunțată în cauza C-83/20.
- 24 Acesta amintește de asemenea condițiile de formulare a cererii: întrebările sunt relevante pentru soluționarea litigiului, nu există nicio decizie a Curții care să fi interpretat dreptul Uniunii în această privință, interpretarea acestui drept nu oferă un răspuns evident și hotărârea pe care o pronunță este definitivă.
- 25 În continuare, aceasta precizează că a ales prezenta cauză pentru a formula o cerere de decizie preliminară deoarece este reprezentativă pentru tipologia sa și că a suspendat soluționarea celorlalte acțiuni de acest tip până la pronunțarea hotărârii Curții.
- 26 Mai exact, instanța de trimitere dezvoltă trei argumente, câte unul pentru fiecare întrebare preliminară adresată:
- 27 În primul rând, acestea se referă la efectele nepublicării în Spania a „măsurilor de rezoluție” (pe care se baza excluderea anumitor pasive din transferul parțial și din „retransmiterea” realizate între BES și NB) și precizează următoarele:
- 28 Măsurile adoptate de Banco de Portugal cu privire la instituția BES și la înființarea NB constituie măsuri de reorganizare în sensul Directivei 2001/24 (astfel cum s-a confirmat prin Hotărârea pronunțată în cauza C-504/19). În lipsa activelor sale, BES a devenit o bancă neviabilă.
- 29 În cazul în care reorganizarea este susceptibilă să aducă atingere drepturilor terților din afara statului membru de origine al instituției (deoarece instituția are sucursale în unul sau în mai multe state membre gazdă) și reorganizarea poate face obiectul unei căi de atac în statul membru de origine, Directiva 2001/24 impune statului membru de origine să publice măsurile în JOUE și în două ziare de circulație națională din fiecare stat membru gazdă, în limba sau în limbile acestuia. Prin publicație trebuie să se furnizeze informațiile necesare privind măsurile și căile de atac disponibile.

- 30 În prezenta cauză, în ceea ce privește BES nu a avut loc o astfel de publicare în Spania.
- 31 Publicarea realizată de Banco de España în anul 2014 nu îndeplinea cerințele prevăzute de Directiva 2001/24. Aceasta era prea succintă și chiar înșelătoare în ceea ce privește continuitatea perfectă dintre BES și NB; în orice caz, nu oferea informații cu privire la posibilitatea de a „transfera din nou” pe care Banco de Portugal o avea deja. La rândul său, publicarea efectuată de Banco de España în anul 2019 conținea suficiente informații cu privire la măsurile de reorganizare, însă nu și cu privire la resursele disponibile (informații care, de altfel, ar fi fost deja tardive la momentul respectiv); în plus, aceasta a avut loc după achiziționarea obligațiunii de către POSB și inclusiv după inițierea procedurii principale.
- 32 Potrivit aspectelor reținute în cauza C-504/19, în ședința desfășurată în cauza respectivă s-a susținut că presa spaniolă a relatat pe larg despre reorganizarea BES și că acest lucru a permis anumitor investitori spanioli să formuleze căi de atac în Portugalia împotriva măsurilor respective.
- 33 Cu toate acestea, documentația furnizată de însăși Banco de Portugal în prezenta cauză confirmă faptul că informațiile publicate de presa spaniolă cu privire la reorganizare (inclusiv cu privire la pasivele excluse din transferul realizat între BES și NB) erau generice. Informațiile respective includeau de asemenea declarații ale persoanelor implicate, potrivit cărora clienții nu ar fi afectați și care au condus la convingerea că va exista o continuitate deplină între BES și NB.
- 34 Concret, presa spaniolă nu a menționat posibilitatea de „retransmitere” de la NB către BES pe care Banco de Portugal o avea deja din august 2014.
- 35 Insuficiența acestor informații este coroborată chiar de faptul că în Portugalia există doar șase acțiuni introduse de cetățeni spanioli, în pofida numărului mare de persoane din Spania afectate de reorganizarea BES.
- 36 Este cert faptul că, în conformitate cu Directiva 2001/24, reorganizarea produce efecte în raport cu creditorii independent de publicitate. Totuși, această normă urmărește probabil să asigure eficiența măsurilor în situații urgente, în care timpul este esențial. Este îndoielnic că dispoziția respectivă ar permite o lipsă a publicării atât de prelungită precum cea în speță, a efectelor măsurilor asupra drepturilor clienților și a căilor de atac specifice.
- 37 În plus, nici deschiderea procedurii de lichidare a BES nu a fost publicată în Spania în conformitate cu cerințele prevăzute de Directiva 2001/24. Acest lucru i-a împiedicat pe creditorii spanioli să depună cereri de admitere a creanțelor în procedura respectivă.
- 38 Banco de Portugal susține că a publicat măsurile (sau cel puțin o parte din deciziile sale) în conformitate cu Directiva 2014/59, care era deja în vigoare la momentul respectiv, și că le-a publicat pe internet atât în limba portugheză, cât și în limba engleză.

- 39 Cu toate acestea, aspectele reținute în cauza C-504/19 ridică îndoieli cu privire la aplicabilitatea Directivei 2014/59 în prezenta cauză. Și, în orice caz, Directiva 2014/59 nu modifică obligațiile de publicitate prevăzute de Directiva 2001/24 în situații precum cea din speță.
- 40 În plus, însăși Directiva 2001/24 justifică aceste obligații de publicitate prin faptul că este necesar să se evite discriminarea pe motive de naționalitate (chiar și indirectă) între creditorii din statul membru de origine și cei din statul membru gazdă.
- 41 În realitate, investitorii spanioli s-au putut vedea discriminați față de portughezi: prin nepublicarea corespunzătoare în Spania a deciziilor Banco de Portugal (și, mai precis, a posibilității de „retransmitere”, aceștia nu au fost la curent că dobândirea obligațiunilor respective nu era o investiție sigură, pentru că răspunderea asupra acestora putea reveni unei bănci neviabile (BES).
- 42 Pe de altă parte, publicitatea respectivă se bazează de asemenea pe principiul securității juridice: persoanele în cauză trebuie să își cunoască exact drepturile și obligațiile pentru a putea ataca în mod corespunzător măsurile. Curtea a statuat că, în cazul în care măsurile sunt susceptibile să aibă consecințe financiare, principiul securității juridice se impune cu o rigoare deosebită (Hotărârea pronunțată în cauza C-504/19).
- 43 În prezenta cauză, este deosebit de important faptul că posibilitatea „retransmiterii” nu a fost făcută publică în mod corespunzător. Atunci când POSB a achiziționat obligațiunea de pe piața secundară, obligațiile aferente obligațiunii reveneau în sarcina NB España, astfel încât POSB se putea baza pe informațiile disponibile privind solvabilitatea „băncii-punte” înființate de statul portughez. De fapt, NB España a plătit randamentul aferent primei anuități. Cu toate acestea, atunci când obligațiunea a ajuns la scadență, NB España a refuzat să plătească randamentul aferent ultimei anuități și să ramburseze valoarea nominală, deoarece această obligație fusese „retransmisă” de la o bancă solvabilă la o bancă neviabilă.
- 44 Publicitatea facilitează acordarea dreptului la o cale de atac efectivă, permițând introducerea unei căi de atac împotriva autorității care adoptă „măsurile de rezoluție”. Acest lucru este demonstrat în jurisprudența Curții EDO, care prevede că posibilitatea introducerii unei căi de atac nu trebuie să fie doar „teoretică sau iluzorie”.
- 45 Pentru toate aceste motive, există îndoieli privind aspectul dacă articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2001/24 poate fi interpretat în sensul că deciziile autorității din statul membru de origine trebuie să fie recunoscute în statul membru gazdă chiar și în cazul în care nu s-a realizat publicitatea necesară.
- 46 În al doilea rând, instanța de trimitere analizează posibilitatea existenței unei ingerințe disproporționate în dreptul de proprietate și a unei încălcări a principiului securității juridice și precizează următoarele:

- 47 Deținerea unei obligațiuni nesubordonate este inclusă în domeniul de aplicare al dreptului fundamental de proprietate consacrat la articolul 17 din cartă. Potrivit jurisprudenței Curții, această dispoziție se referă la drepturile care au o valoare patrimonială și care, luând în considerare ordinea juridică în cauză, dau naștere unei poziții juridice dobândite care permite titularului să exercite aceste drepturi în mod autonom și în beneficiul său.
- 48 „Retransmiterea” către BES a obligațiilor aferente obligațiunii achiziționate de POSB privează efectiv POSB de calitatea de titular al acesteia.
- 49 Desigur, dreptul de proprietate nu este absolut: chiar articolul 17 din cartă menționează că proprietarul poate fi privat de dreptul său pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și condițiile prevăzute de lege și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. De exemplu, acționarii pot fi privați de aceasta în cazul rezoluției unei bănci neviabile.
- 50 POSB nu era însă nici acționar, nici creditor al BES: prin achiziționarea unei obligațiuni de pe piața secundară, a devenit creditor al NB, o bancă solvabilă căreia îi fuseseră transferate anterior drepturile și obligațiile aferente obligațiunii respective.
- 51 „Retransmiterea” către BES a privat POSB de dreptul său de proprietate fără să i se acorde o despăgubire echitabilă într-un termen rezonabil.
- 52 Faptul că deciziile autorității care a efectuat „retransmiterea” nu au fost publicate, astfel cum prevede Directiva 2001/24, poate constitui de asemenea o încălcare a principiului securității juridice.